

INBJUDAN Lärprojekt

NÄRINGSLIVETS GRÖNA OMSTÄLLNING

En stor strukturomvandling pågår i det svenska näringslivet – företag och branscher ställer om till cirkulära, hållbara affärsmodeller. Regionen har en viktig roll i förändringen genom att skapa rätt förutsättningar för företagen och koppla samman näringslivets omställning med hela samhällets.

Reglab bjuder in medlemmar och partner till ett lärprojekt där vi fördjupar oss i regionens roll i näringslivets gröna omställning – i målen, verktygen och värdet av samverkan med andra aktörer, lokalt, regionalt och nationellt.

Vi besöker en rad företagsmiljöer i landet där omställningen är igång. Vi diskuterar behov som uppstår i förändringens spår, målkonflikter och nya möjligheter, och hur regionen kan samla länet på vägen mot en hållbar utveckling.

Sista anmälningsdag är 30 juni 2023.

Bakgrund. En hållbar utveckling socialt, ekologiskt och ekonomiskt är det gemensamma målet för Sveriges regioner. För att nå dit krävs en radikal omställning – av produktion och konsumtion, av transporter och energiförsörjning och av beteenden, både hos individer och organisationer.

En viktig del i omställningen handlar om näringslivets transformation, många företag och branscher är sedan länge på väg att ställa om. Företag hittar varandra i helt nya kretslopp av bruk och återbruk: elektrifiering är på gång i stor skala, innovationer och digitalisering förändrar hela branscher. Inte sällan är näringslivet före det övriga samhället med att välja hållbara lösningar.

Regionernas roll är att skapa förutsättningar för omställningen, till exempel som finansiär av forskning och testbäddar, som upphandlare av varor och tjänster, som arbetsgivare och inte minst som en attraktiv plats för företag och boende. Ibland står olika värden i konflikt med varandra och förtydligar behovet av vägval, till exempel mellan tillväxt- och hållbarhetsambitioner.

Omställningen är i ett skarpt läge nu och de närmaste åren. Regionerna har möjlighet att vara den samlande kraften i länet, bland annat genom att skapa ett bra samspel mellan näringslivets och hela samhällets omställning. För att öka kunskapen och kapaciteten, bjuder Reglab in till läroprojektet *Näringslivets gröna omställning* under hösten 2023.

Läroprojektet tar avstamp i EUs *Gröna giv* och Sveriges *Nationella strategi för hållbar regional utveckling*.

Genom att främja samverkan mellan regioner med olika förutsättningar och styrkeområden kan arbetet med en resurseffektiv, giftfri cirkulär, biobaserad samt klimat- och miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher stärkas. En särskild potential för omställning finns i kopplingen mellan olika kunskapsområden, forskningsinstitut, science parks, branscher och kluster.

Ur *Nationell strategi för hållbar regional utveckling*, 2021.

Läroprojektet bygger vidare på tidigare läroprojekt i Reglab, och Tillväxtverkets nätverk *Näringslivets gröna omställning* och programmet *Vägar till hållbar utveckling*, liksom Vinnovas satsningar inom området.

I läroprojektet delar vi kunskap och erfarenheter. Kolleger från olika delar av landet, och med olika verksamhetsfokus (näringsliv, hållbarhet, energiförsörjning), ger inblick i den pågående transformationen av näringslivet och det omgivande samhället – och kopplingarna däremellan.

En nulägesbild

I läroprojektet samsas teori och praktiska inslag, med en betoning på konkreta exempel. Läroprojektet kommer att besöka flera platser och uppmärksamma exempel på den gröna omställningen i olika branscher.

Vi träffas i workshopar i Norrbotten och Gävleborg, och gör studiebesök i fyra andra regioner. Ambitionen är att skapa en nulägesbild av den gröna omställningen, dess drivkrafter och hinder.

En huvudfråga för studiebesöken är: Vilken roll spelar regionen i omställningen? Vilka regionala insatser driver på/motverkar transformationen?

● **Tema bygg/återbruk: Onsala rymdobservatorium.**

Värd: Region Halland.

● **Tema livsmedel: Kristianstad – en livsmedelskommun.**

Värd: Region Skåne.

● **Tema industriell symbios: Händelö Eco-Industrial Park.**

Värd: Region Östergötland.

● **Tema:** Under utveckling.

Varför. Läprojektets syfte är att fördjupa kunskapen om den pågående gröna omställningen i näringslivet, och regionens roll och verktyg för att stödja denna utveckling.

Det förväntade resultatet av *Näringslivets gröna omställning* är:

- Ökad kunskap om den gröna omställning som pågår i näringslivet, och hur den samspelar med regionens utveckling som helhet.
- Ökad kunskap om regionens roll i omställningen – verktyg och metoder, regulatoriska förutsättningar.
- Fördjupad insikt i målkonflikter som kan uppstå i skärningspunkten mellan hållbarhets- och tillväxtperspektiv, och vägar att hantera dessa.
- Utvecklade samverkan, både internt mellan olika sakområden, och mellan regionen och andra aktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Vem. Målgrupp är regionala utvecklare som arbetar med näringslivsfrågor och miljö/klimat- och hållbarhetsfrågor – flera perspektiv från varje organisation bör vara representerade. Även regionala samarbetspartner (till exempel energikontor, länsstyrelse, kommuner), berörda statliga myndigheter och Reglab-partner kan delta. Reglabs medlemmar och partner kan delta med 2-4 personer i projektet. Minst en person från varje organisation är kontaktperson för sin organisation, och bör delta vid samtliga träffar.

Hur. Lärprojektet syftar till gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och inspiration. Innehållet bygger på inspel från experter och aktuell forskning, regionala exempel, samt erfarenhetsutbyte och reflekterande samtal. Innehållet kommer att anpassas efter deltagarnas behov.

Deltagarna förväntas avsätta tid för de gemensamma träffarna, förberedelser och hemarbete, och ansvarar för att dela kunskapen inom den egna organisationen.

Näringslivets gröna omställning leds enligt Reglab-modell av en innehållsledare **Cecilia Hunnershage Sandgren**, Reglab/Region Östergötland, och **Catharina Lahti**, processledare, som tillsammans med deltagarna ansvarar för att lägga upp arbetet.

Program

Näringslivets gröna omställning träffas i fyra workshoppar, samt studiebesök, under 2023.

Träffarna är både fysiska och digitala.

Nedan presenteras en programstomme, som kan komma att förändras i samråd med deltagarna.

Ett detaljerat program skickas ut inför varje träff.

• **Workshop 1. Vad menar vi med grön omställning?**

Vi definierar grön omställning och tar del av Norrbottens resa där den stora industriomställningen till fossilfritt också ska bli en samhällsomställning.

- Vad innebär omställningen till grön produktion – i Sverige och Europa?
- Livet mellan skorstenarna och en guidad tur till Luleås nya industripark.
- Inte bara teknik... kan samhällsutvecklingen hålla jämna steg med industriinvesteringarna?

Värd: Region Norrbotten.

Tid och plats: Luleå, 30-31 augusti, lunch-lunch.

• **Studiebesök: Omställning i praktiken**

Lärprojektet erbjuder studiebesök på fyra platser i landet, en fördjupning inom olika inriktningar av den gröna omställningen. Som deltagare väljer du själv vilka studiebesök du vill delta i – ett eller flera. Ett bra tips är att dela upp studiebesöken inom den egna gruppen, för att samla kunskap från så många områden som möjligt.

- **Tema bygg/återbruk: Onsala rymdobservatorium.** Med återbruk i fokus har Chalmersfastigheter tillsammans med andra aktörer utvecklat och byggt besökscentrum för Chalmers rymdforskning på Onsalahalvön i norra Halland. Upphandlingen gjordes helt i koldioxidkvalitetskrav och ställde långtgående krav på återbruk – lärdomar som kan snabba på omställningen i den halländska bygg- och fastighetsbranschen.
Värd: Region Halland.
- **Tema livsmedel: Kristianstad – en livsmedelskommun.** Vad innebär *cirkulärt livsmedelssystem* och hur ser regionens verktyglåda ut? Kristianstad bjuder på exempel ur en hållbar livsmedelskedja – primärproduktion, forskning och innovation – genom livsmedelsklustret Krinova och testbäddsanläggningen Balsgård. Vi får exempel på hur regionen kan bidra till samskapande på en gemensam arena, via uppbyggnaden av en cirkulär utvecklingshub.
Värd: Region Skåne.
- **Tema industriell symbios: Händelö Eco-Industrial Park.** Utanför Norrköping finns ett bra exempel på industriell symbios: ett kraftvärmeverk, ett bioraffinaderi och en djuphamn som tillsammans skapat en resurseffektiv process som ger upphov till tre slutprodukter: biodrivmedel, djurfoder och kolsyra med god klimatprestanda. Vi träffar projektorganisationen, forskare och företag som beskriver anläggningen och arbetet med att involvera parkens alla aktörer.
Värd: Region Östergötland.
- **Under utveckling.**

Tid och plats: Samtliga studiebesök sker i vecka 39, 25-29 september.

• **Workshop 2. Hinder, målkonflikter – och innovativa lösningar**

Vi sammanfattar och delar insikter från studiebesöken, med ett särskilt fokus på det offentliga roll.

- Hur stödjer/hindrar de offentliga systemen näringslivets gröna omställning, till exempel befintliga lagar och regleringar? Regionala erfarenheter.
- I vilka situationer uppstår målkonflikter? Hur hantera och minimera målkonflikter, till exempel mellan hållbarhets- och tillväxtperspektiv.

- Upphandling som ett verktyg för hållbar omställning.
- Medverkande: Energimyndigheten, Upphandlingsmyndigheten, Vinnova m fl.

Värd: Region Gävleborg.

Tid och plats: Gävle, 9-10 oktober, lunch-lunch.

• **Workshop 3. Fördjupning**

Tillsammans med deltagarna identifierar vi två fördjupningsområden: det kan till exempel handla om cirkulär ekonomi, elförsörjning, behovet av beteendeförändringar eller något annat.

Tid och plats: Digitalt möte, 8 november.

• **Workshop 4. Samverkan för samhällsutmaningar**

Hur kan bättre samverkan mellan aktörer accelerera den gröna omställningen? Hur riggar vi regionala satsningar som gör skillnad (missions, flaggskepp etc)? Vad är regionens roll, vad är näringslivets?

- Regionala flaggskeppsprojekt.
- Samverkan som förändringsstrategi.
- Regionala exempel.

Tid och plats: Stockholm, 6 december, heldag.

Kostnad. Reglabs lärprojekt finansieras av deltagarna. Kostnaden per organisation (inte per person) för att delta i lärprojektet *Näringslivets gröna omställning* är 24 000 kronor. Deltagarna står själva för resor och logi. Budgeten är beräknad med utgångspunkt från att minst 15 organisationer deltar (se bilaga).

Anmälan. Anmälan sker i två steg: först organisationens anmälan till lärprojektet, därefter deltagarnas anmälan till respektive workshop och studiebesök.

- *Organisationens deltagande* görs via anmälningslänken på Reglabs [webb](#). Anmälan avser organisation och kontaktperson.
- *Deltagarnas anmälan till workshopar* görs också på Reglabs webb. Varje organisation har möjlighet att anmäla 2-4 personer per träff.

Sista anmälningsdag är **30 juni 2023**. Därefter sker anmälan inför varje workshop.

Information och dokumentation. All information och dokumentation samlas på Reglabs [webb](#).

Om du har frågor eller funderingar, kontakta gärna:

Emma Ejermark emma.ejermark@skr.se (praktiska frågor).

Cecilia Hunnershage Sandgren cecilia.hunnershage.sandgren@regionostergotland.se (innehåll).